

21. 9. 2018

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Souhlas valné hromady s uzavřením rozhodčí smlouvy

Předmětem následujícího příspěvku bude ohlédnutí za relativně „čerstvým“ rozhodnutím Nejvyššího soudu České republiky (dále jen „Nejvyšší soud“), které se věnovalo otázce souhlasu valné hromady s uzavřením rozhodčí smlouvy. Rozhodnutí Nejvyššího soudu se sice týká „staré“ právní úpravy, reprezentované zákonem č. [513/1991](#) Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, jeho závěry lze však plně vztáhnout i do současné právní praxe.

Usnesení Nejvyššího soud ze dne 5. června 2018, sp. zn. 20 Cdo 1590/2018

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve svém aktuálním rozhodnutí týkajícím se práva rozhodčího řízení usnesením ze dne 5. června 2018, sp. zn. 20 Cdo 1590/2018 (kategorie rozhodnutí A)[1] o tom, že rozhodčí doložka nepotřebuje být ke své platnosti schválena valnou hromadou, a to ani tehdy, pokud jde o případ podle § 196a zákona č. [513/1991](#) Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „obch. zák.“), kdy jinak tam učiněná jednání při nastoupení tam stanovených podmínek valnou hromadou být schválena musí. Takto lze volně parafrázovat závěry rozhodnutí Nejvyššího soudu, a ač nebyla ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek dosud publikována právní věta dotčeného „áčkového“ rozhodnutí a není dosud publikována ani na webových stránkách Nejvyššího soudu, můžeme citovat nejzajímavější právní závěry, které uvedeme následně po stručném popisu skutkového stavu.

Skutkový stav

Okresní soud v Prostějově v roce 2012 usnesením nařídil na základě rozhodčího nálezu z roku 2012 na majetek povinné exekuci k vymožení pohledávky oprávněné a nákladů řízení, které v souvislosti s exekučním řízením vzniknou, provedením exekuce pověřil soudního exekutora. Usnesením z roku 2016 Okresní soud v Prostějově zastavil exekuci nařízenou na majetek povinné usnesením téhož soudu a prováděnou soudním exekutorem, oprávněné uložil povinnost zaplatit povinné náhradu nákladů exekučního řízení a dále rozhodl o povinnosti oprávněné nahradit soudnímu exekutorovi náklady exekuce.

Kromě jiného uvedl, že rozhodčí smlouvu, na podkladě které byl v dané věci vydán exekuční titul, za oprávněnou a povinnou podepsala tatáž osoba, která ji za povinnou podepsala jako předseda představenstva povinné a za oprávněnou jako místopředseda představenstva oprávněné. V rozhodčí smlouvě se oprávněná s povinnou dohodly, že veškeré spory, které v budoucnu vzniknou ze směnky,

kteřá je v kopii přiložena k rozhodčí smlouvě nebo v souvislosti s ní, budou projednávány s vyloučením pravomoci obecných soudů s konečnou platností v rozhodčím řízení podle zákona č. [216/1994](#) Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZRŘ“) před rozhodcem XY. I shora zmíněnou směnku vlastní podepsala za výstavce (povinnou) tatáž osoba, která je současně osobou oprávněnou jednat i za oprávněnou, tj. za společnost, ve prospěch níž se výstavce zavázal směnku zaplatit. Podle ustanovení § 196a odst. 1 obch. zák. je v případě, že člen představenstva společnosti je oprávněn jednat i jménem jiné společnosti, k uzavření smlouvy o úvěru či půjčce ve prospěch této jiné společnosti nezbytný předchozí souhlas valné hromady. Bez tohoto souhlasu je dané jednání absolutně neplatné pro rozpor se zákonem (§ 39 zákona č. [40/1964](#) Sb., občanský zákoník, ve znění účinném do 31. prosince 2013 - dále jen „obč. zák.“). Na podkladě shora uvedené situace dospěl Okresní soud v Prostějově k závěru, že pokud je souhlas valné hromady vyžadován k uzavření úvěru či půjčky, tím spíše by takového souhlasu mělo být zapotřebí k vystavení směnky, kterou osoba jednající jménem výstavce zavázala společnost, jejímž jménem jedná, k bezpodmínečnému plnění ve prospěch jiné společnosti, jejímž jménem je tatáž osoba rovněž oprávněna jednat. V opačném případě by to znamenalo neúměrné riziko, že by tímto způsobem mohla osoba zainteresovaná v obou společnostech vyvést z jedné společnosti do druhé bez vědomí ostatních akcionářů a dalších osob oprávněných jménem společnosti jednat jakoukoliv částku. Jestliže je souhlas valné hromady vyžadován k vystavení směnky, je souhlasu valné hromady zapotřebí i k uzavření rozhodčí smlouvy, na podkladě které by měly být veškeré spory, které by v budoucnu vznikly z předmětné směnky nebo v souvislosti s ní, projednávány a rozhodovány s vyloučením pravomoci obecných soudů v rozhodčím řízení. Vzhledem k tomu, že k vystavení směnky, ani k uzavření rozhodčí smlouvy, valná hromada povinné, ani valná hromada oprávněné, neudělila svůj předchozí písemný souhlas, je rozhodčí smlouva, na základě které byl vydán exekuční titul, absolutně neplatná. Rozhodce, který exekuční titul vydal, k tomuto neměl pravomoc a exekuci je proto třeba ve smyslu ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“), zastavit.

Rozhodnutí odvolacího soudu

Krajský soud v Brně usnesením z října 2017 usnesení Okresního soudu v Prostějově z prosince 2016 změnil tak, že se návrh povinné na zastavení exekuce nařizené usnesením Okresního soudu v Prostějově zamítá.

Obdobně jako soud prvního stupně dospěl k závěru, že posuzovaná rozhodčí doložka je co do způsobu výběru rozhodce platná, neboť jmenovitě a výslovně určuje jediného rozhodce, který je oprávněn případný spor oprávněné a povinné rozhodnout. Nesdílí ovšem názor, že k uzavření rozhodčí smlouvy (doložky) je ve smyslu ustanovení § 196a odst. 1 obch. zák. zapotřebí předchozího písemného souhlasu valné hromady. Rozhodčí smlouva není smlouvou o úvěru, půjčce či bezplatném převodu majetku ze společnosti a nejedná se ani o smlouvu o zajištění závazku, když jejím předmětem je vynětí určité věci z kompetence soudů s tím, že tato věc bude projednána a rozhodnuta v rozhodčím řízení před rozhodcem (rozhodci). Ustanovení § 196a obch. zák. se tudíž na uzavření rozhodčí smlouvy nevztahuje. V této souvislosti odkázal na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 6. srpna 2015, sp. zn. 21 Cdo 4099/2014, a uvedl, že smyslem a účelem ustanovení § 196a obch. zák. je ochránit společnost před případným nekalým jednáním osob, které jsou oprávněny činit jménem společnosti právní jednání, přičemž soud neshledal, že by takovým nekalým jednáním bylo mimo jiné uzavření rozhodčí smlouvy osobou, která byla oprávněna činit právní jednání jménem oprávněné i povinné.

Dovolání

Usnesení odvolacího soudu napadla povinná v celém rozsahu dovoláním. Namítla, že meze možnosti

platně sjednat rozhodčí doložku jsou dány týmiž okolnostmi, jimž je omezena či podmíněna možnost stran uzavřít smír, který v podstatě není ničím jiným než narovnáním. V posuzované věci strany mohly uzavřít smír jen za podmínek stanovených v ustanovení § 196a obch. zák. Jestliže je předchozí souhlas valné hromady nezbytný k platnému uzavření smíru, je stejnými podmínkami podmíněna i dohoda stran o řešení případného sporu rozhodci. Navrhla proto, aby Nejvyšší soud usnesení odvolacího soudu zrušil.

Nejvyšší soud České republiky shledal dovolání přípustným, neboť napadené rozhodnutí záviselo mimo jiné na vyřešení otázky procesního práva (zda za situace, kdy za oprávněnou a povinnou, které jsou společnostmi s ručením omezeným, uzavírá rozhodčí smlouvu tatáž osoba oprávněná jednat za obě společnosti, je ve smyslu ustanovení § 196a obch. zák. nezbytný předchozí souhlas valné hromady oprávněné a povinné), která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena, a dospěl k závěru, že dovolání není opodstatněné.

Dovolatelka ve svém dovolání dovozovala, že vzhledem k tomu, že je předchozí souhlas valné hromady ve smyslu ustanovení § 196a odst. 1 obch. zák. nezbytný pro případ uzavření smíru, je analogicky obligatorní i v případě uzavření rozhodčí smlouvy, neboť rozhodčí smlouvu lze platně uzavřít jen, jestliže by smluvní strany rozhodčí smlouvy mohly o předmětu sporu uzavřít smír (srov. § 2 odst. 2 ZRŘ).

Nejvyšší soud dovodil, že ust. § 2 odst. 2 ZRŘ vymezuje toliko podmínky arbitrability určitého sporu v rozhodčím řízení, když vylučuje uzavření rozhodčí smlouvy v těch případech, kdy povaha věci nepřipouští smír uzavřít, přitom je irelevantní, zda by konkrétní smír mohl být soudem schválen či nikoliv. Tato skutečnost sama o sobě nemá vliv na platnost rozhodčí smlouvy, neboť pro platnost rozhodčí doložky postačuje, že povaha sporu uzavření smíru nevylučuje. Pro určení, zda v konkrétním případě je možné rozhodčí smlouvu uzavřít či nikoliv, tedy není vyžadováno splnění stejných podmínek jako pro případné schválení smíru soudem. Možnost uzavření smíru v určité věci pouze podmiňuje, že ohledně ní může být platně sjednána i rozhodčí smlouva (event. doložka). V právě posuzované situaci přitom oprávněná s povinnou uzavřela rozhodčí smlouvu ohledně sporu o zaplacení směňky. Nejvyšší soud v této souvislosti dále dovodil, že rozhodčí smlouvu lze platně uzavřít i ohledně sporu o zaplacení směňky, jestliže nároky ze směnek mají majetkovou povahu.[2] Rozhodčí smlouvu tudíž bylo možné v dané věci platně uzavřít.

Další otázkou, kterou se Nejvyšší soud zabýval, byla otázka, zda k uzavření rozhodčí doložky (smlouvy) byl nezbytný předchozí souhlas valné hromady ve smyslu ustanovení § 196a odst. 1 a 2 obch. zák. či nikoliv.

Podle Nejvyššího soudu ust. § 196a odst. 1 a 2 obch. zák. nedopadá na všechny druhy vztahů, ale hlavně na smlouvy o úvěru nebo o půjčce, smlouvy zakládající zajišťovací vztahy a smlouvy o bezúplatném převodu majetku společnosti (rozhodčí smlouva v daném výčtu absentuje), tj. na vztahy, které ve své podstatě zasahují do majetkové sféry dotčených společností, za něž jedná tatáž osoba, a u nichž tak apriori existuje zvýšené riziko výskytu nekalého jednání jednající osoby, přičemž výjimečně není nedostatek souhlasu valné hromady důvodem neplatnosti ani v případě shora uvedených vztahů. Za předpokladu dodržení podmínek obvyklých v obchodním styku není předchozí souhlas valné hromady potřeba, poskytuje-li ovládající osoba úvěr nebo půjčku ovládané osobě nebo zajišťuje-li ovládající osoba závazky ovládané osoby.[3]

Nejvyšší soud zde dále dovodil pro oblast rozhodčího řízení důležitý závěr, že

„Jestliže předchozí souhlas valné hromady není za určitých (výše uvedených) podmínek vyžadován

ani ve vztahu ke smlouvě o zřízení zástavního práva[4], tím spíše není na místě jej uplatňovat ve vztahu k uzavření rozhodčí smlouvy. Charakter rozhodčí smlouvy je totiž podle Nejvyššího soudu zcela odlišný od smluvního zajištění závazku, resp. od právních vztahů výslovně v ustanovení § 196a odst. 1 a 2 ObchZ zmíněných. Smyslem rozhodčí smlouvy je vynětí určitého sporu z kompetence soudů, neboť na základě ní její smluvní strany delegují pravomoc k rozhodnutí majetkových sporů soukromoprávním subjektům (rozhodcům). Výsledkem rozhodčího řízení sice je kvalifikovaná závazná a vynutitelná forma závazku (v podobě exekučního titulu). Samotným uzavřením rozhodčí smlouvy však tento závazek zatím nevzniká, tzn., majetková sféra smluvních stran pouhým uzavřením rozhodčí smlouvy není přímo dotčena. Pro zvýšenou ochranu společnosti ve smyslu ustanovení § 196a odst. 1 a 2 obch. zák. proto není důvod. Ze shora uvedeného proto vyplývá, že k platnému uzavření rozhodčí smlouvy není zapotřebí předchozí souhlas valné hromady (§ 196a odst. 1 a 2 obch. zák.).“

Co z rozhodnutí Nejvyššího soudu vyplývá

Z výše uvedeného vyplývá několik zajímavých závěrů.

Nejvyšší soud jednak (sice nepřímou a implicitně, ale přece) „uznal“ oprávnění osoby jednající jménem statutárního orgánu obchodní korporace uzavřít rozhodčí doložku (smlouvu) za obchodní korporaci, i když tatáž osoba zastupuje současně i druhého kontrahenta hlavní smlouvy a rozhodčí smlouvy. Zde, na rozdíl například od pracovněprávních vztahů, kde Nejvyšší soud spatřuje v zastupování obou stran pracovní smlouvy stejnou osobou střet zájmů, nebyl v rozhodování Nejvyššího soudu důvod k pozastavení se nad touto skutečností a Nejvyšší soud zastupování obou stran smlouvy při kontraktaci toutéž osobou nevěnoval jakoukoli bližší pozornost, aniž by ji označil jako jednání, které by bylo nesouladné se zákonem. Přitom skutečnost, že za obě strany uzavřela rozhodčí smlouvu tatáž osoba, nepřehlédl, ale vědomě s ní pracoval jako se „standardní“.

Druhou, a neméně podstatnou věcí, je dovození Nejvyššího soudu, podle kterého se souhlas valné hromady s uzavřením rozhodčí smlouvy nevyžaduje mj. proto, že „*Samotným uzavřením rozhodčí smlouvy závazek zatím nevzniká, tzn., majetková sféra smluvních stran pouhým uzavřením rozhodčí smlouvy není přímo dotčena.*“.

Z uvedeného tak vyplývá, že souhlas valné hromady se nebude pro uzavření rozhodčí smlouvy vyžadovat v žádném z v úvahu přicházejících případů, kdy by se podle právního řádu nebo podle interní dokumentace (např. stanov) obchodní korporace vyžadoval pro učinění určité majetkové transakce [ač by takové interní ustanovení nepůsobilo neplatnost smlouvy, resp. nebylo by ve vazbě na ust. § 47 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů, dále jen „ZOK“, účinné vůči třetím osobám], jelikož samotné uzavření rozhodčí smlouvy nemá podle Nejvyššího soudu žádný dopad do majetkové sféry obchodní korporace.

Odhlédnuto od skutečnosti, že Nejvyšší soud ve své argumentaci opomněl akcentovat separabilitu rozhodčí smlouvy, která je podle právní teorie samostatným smluvním ujednáním a smlouvou procesního charakteru, je dobře, že nepodřadil rozhodčí smlouvu pod dosah smluvních ujednání, které podléhají souhlasu valné hromady.

Uzavření rozhodčí smlouvy je tedy pouze v pravomoci statutárního orgánu obchodní korporace, a tento závěr přitom platí nejen v poměrech projednávané věci, ale o to více po rekodifikaci soukromého práva, kdy ust. § 196a obch. zák. nebo ustanovení jemu obdobné již v našem soukromém právu obsaženo není (§ 255 ZOK nelze podle mého soudu za takové

ustanovení považovat a i kdyby bylo, na právě učiněném závěru by to neměnilo ničeho). Podmínit uzavření rozhodčí smlouvy souhlasem valné hromady by tak bylo možné pouze v zakladatelské smlouvě nebo ve stanovách popř. v rozhodnutí valné hromady obchodní korporace, přičemž následné uzavření rozhodčí smlouvy bez souhlasu valné hromady by nicméně nepůsobilo její neplatnost, neboť by postrádalo účinek vůči třetím osobám, a to i tehdy, byly-li by takové interní omezení či interní zákaz zveřejněny (viz již zmíněný § 47 ZOK)[5].

Omezení či zákaz uzavření rozhodčí smlouvy stanovený v zakladatelské smlouvě, ve stanovách nebo v rozhodnutí valné hromady obchodní korporace by pak neobstál ani ve světle ust. § 48 ZOK[6], neboť to stihá neplatností pouze právní jednání, k nimž nedala valná hromada souhlas v případech vyžadovaných zákonem, a neužije se tak v případech vyžadovaných stanovami nebo jiným autonomním jednáním obchodní korporace.

JUDr. Luděk Lisse, Ph.D. LL.M. MPA,
advokát

[Ústav práva a právní vědy, o.p.s.](#)

Jablonského 640/2,
170 00 Praha 7

Tel.: +420 224 247 011

e-mail: cps@ustavprava.cz

[1] ECLI:CZ:NS:2018:20.CDO.1590.2018.1.

[2] Srov. např. rozsudek ze dne 31. května 2011, sp. zn. 29 Cdo 1130/2011, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. listopadu 2011, sp. zn. 29 Cdo 3613/2009, a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. ledna 2014, sp. zn. 29 Cdo 3969/2013).

[3] Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. října 2007 sp. zn. 21 Cdo 3335/2006, nebo odůvodnění rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 28. června 2011 sp. zn. 21 Cdo 4124/2010.

[4] V rozsudku ze dne 24. září 2013, sp. zn. 21 Cdo 3694/2012, Nejvyšší soud dospěl k závěru, že předchozí souhlas valné hromady se nevyžaduje ani, jde-li o smlouvu o zajištění závazků (v daném případě šlo o smlouvu o zřízení zástavního práva) uzavřenou společností s ručením omezeným, je-li obsahem takové smlouvy zajištění závazků společnosti s ručením omezeným vůči shora vymezeným osobám a to za podmínek, které nemusí být v obchodním styku obvyklé.

[5] Podle uvedeného ustanovení platí, že „Omezení jednatelského oprávnění orgánu obchodní korporace společenskou smlouvou nebo jiným ujednáním nebo rozhodnutím orgánu obchodní korporace nejsou vůči třetím osobám účinná, i když byla zveřejněna.“

[6] Podle uvedeného ustanovení platí, že „Právní jednání, k němuž nedal souhlas nejvyšší orgán obchodní korporace v případech vyžadovaných zákonem, je neplatné; této neplatnosti se lze dovolat do šesti měsíců ode dne, kdy se o neplatnosti oprávněná osoba dozvěděla nebo dozvědět měla a mohla, nejdéle však do deseti let od dne, kdy k takovému jednání došlo.“

Další články:

- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)
- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)